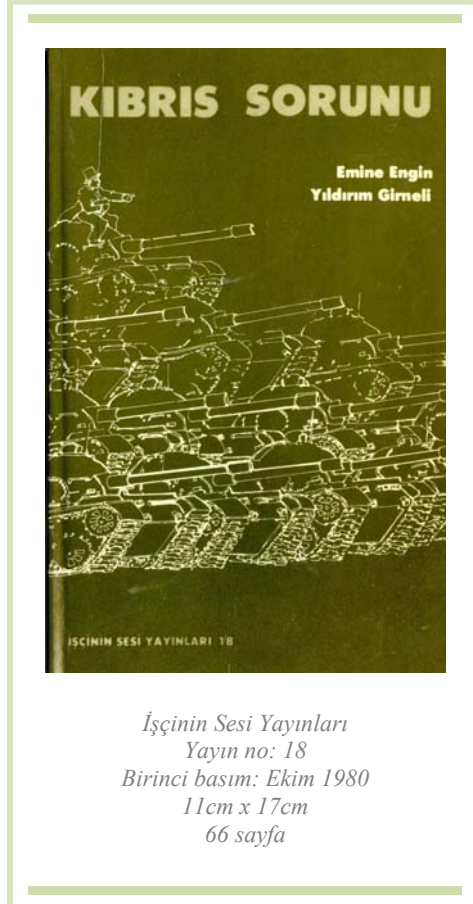

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKÊREN HEMÛ WELATAN YEKBİN!

KIBRIS SORUNU

Yıldırım Gıneli — Emine Engin

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
I. KIBRIS SORUNU NEDİR?.....	5
II. KIBRIS'IN KISA GEÇMİŞİ	6
Bağımsızlığın Kazanılması	6
Bağımsızlık Sonrası	7
III. OPORTÜNİSTLERİN TUTUMU.....	9
Enternasyonalizmle kuyrukçuluk aynı kaba sığmaz.....	9
Komünistlik mi, Kemalistlik mi?.....	12
IV. TÜRKİYE FİNANS–KAPİTALİ ve KIBRIS'IN İŞGALİ	15
İşgalin Özü Gizleniyor	15
Finans–kapitalin hizmetinde Ecevit.....	15
Küçük ada masalı	17
Amerikan emperyalizmi varken Türkiye'nin haddine mi düşmüş	18
Öznel Düşleri Nesnel Gerçeklerin Önüne Koymak.....	19
İşgalin özünü burjuva basını bile açıkladı	19
'Yavru vatan'a uzanan yardım(!) eli.....	20
Kuzey Kıbrıs'ın Durumu	22
V. KIBRIS SORUNU—HAKLAR, ÖNERİLER, GÖREVLER	25
Kıbrıs'ın Ulusal Bileşimi	25
Yaşamın Proletarya Enternasyonalizmi	26

ÖNSÖZ

Kıbrıs Sorunu, Türkiye’de ordu komutanlarının faşist bir darbe ile yönetime el koyduğu günlerde yayımlanıyor. Bu darbe Türkiye’de finans–kapitalin süregelen devrimci durumdan karşı devrim yoluyla çıkabilmek için oynadığı son koz oldu. Daralmış ve paylaşılmış bir dünya emperyalist sistemi içinde *yayıma gereksinimi duyan işbirlikçi tekelci sermayenin* derin ekonomik ve siyasal bunalımı faşizmi yerleştirmek yoluyla tersinden çözmesi, ülke içinde işçi sınıfı ve emekçi yığınlar karşı kanla bir *diktatorya*; ülke dışında ise komşu ülkelere karşı saldırı ve sürüven siyaseti uygulaması demek olacaktır. Faşist bir rejim altında Türkiye bölge barışını sürrekli tehdit eden bir çıbanbaşı olmaya adaydır.

Darbenin Kıbrıs için ne anlama geleceği, yeni “devlet başkanı” General Evren’in Kıbrıs Türk yönetimine gönderdiği bir mektupta “Türk ordusu, Türkiye’nin ayrılmaz bir parçası olan yavru vatan Kıbrıs’ın mutluluğunu ve refahını garanti altında tutacaktır” denerek açıkça ortaya seriliyor (*Times* gazetesi, 17 Eylül 1980).

Bu “mutluluk ve refah”, 1974 yılında Türkiye ordusunun aynı gerekçelerle Kıbrıs’ı işgal etmesinden bu yana binlerce Kıbrıslı için üzüntü, mahrumiyet ve acı çekme anlamına geldi. Evren’in Kıbrıs halkına vaat ettiği, aynı durumun, belki de daha kötüsünün sürmesinden başka bir şey değildir.

Darbeden bu yana gelişmeler, generallerin dış dünyaya sunmak istedikleri demokratiklik manzarasının hızla çöktüğünü gösteriyor. Birçok sayılabilecek askeri kamplarda gözaltında. Binlerce insan (*Guardian* gazetesine göre 10 bin) tutuklandı. İşkence ve baskı aldı yürüdü. “Aranıyor” afişleri yurdun her yanını sardı. Kürt halkına karşı askersel operasyonlar sürüyor. Köylere yapılan baskınlarda binlerce insanın tutuklandığı haberleri geliyor.

Türkiye ekonomisinin askerselleştirilmesi ve faşist generallerin yönetiminde askersel olarak güçlü bir Türkiye doğu Akdeniz ve Ortadoğu’da barışa yönelen en büyük tehdit olacaktır. Kıbrıs onlar için kolay bir lokma oldu. Fakat şimdi yüzlerini daha büyük bir lokma olan Musul ve Kerkük’e, oradaki “soydaşlarına” çevirdiler. Irak–İran savaşı beklenen fırsatı yarattı. Gazete manşetleri “Kerkük’teki Türklerin güvenliği üstüne “endişeler” belirten yazılarla doldu. Türkiye’nin güçlendiği oranda bu “endişelerini” artacağı ve faşist generallerin aynı Kıbrıs’ta olduğu gibi “soydaşlarının” “mutluluğunu ve refahını” sağlamak için her fırsatı değerlendirecekleri açıktır.

Emine Engin ve Yıldırım Girmeli tarihsel maddeciliği ustaca kullanarak, Kıbrıs sorunu gibi karmaşık bir sorunun nesnel temellerini açık seçik ortaya koyarken, Türkiye’ye cuntacı generaller eli ile yerleştirilmeye çalışılan faşizmin dış politikasının ne olabileceğini anlamamıza da ışık tutmuş oluyorlar. Kıbrıs sorununun çözümüne getirdikleri Leninci gerçek proleter enternasyonalist yaklaşım, bölge halklarının başına *musallat* olacak bu belayı en kesin şekilde alt etmenin yolunu da göstermiş oluyor.

Türkiye'nin devrim-karşı devrim hesaplaşmasına son hızla ilerlediği, yığınların birkaç günde, birkaç deneyimin yaşadığı bu sıralarda bile zamanının önünden yürümeyi başarmış bir yapıt olarak, *Kıbrıs Sorunu* bölgemizdeki devrimcilerin ve tüm anti-emperyalistlerin sanırım sık sık başvuracakları bir kitap olacaktır.

R. Yürükoğlu

I. KIBRIS SORUNU NEDİR?

Kıbrıs sorunu derken “sorun” sözü çeşitli anlamlar taşırdı. İlk başlarda Kıbrıs halkının sömürgeciliğe karşı başkaldırışı, burjuva basınında “sorun” olarak adlandırıldı. Ondan sonra, burjuva ulusçuluğunun bölücü etkilerini kullanan emperyalist odaklar, “toplumlar arası anlaşmazlık” kışkırttılar. Derken, bu “anlaşmazlık”lardan ve Yunanistan’ın da işe karışmasından yararlanan Türkiye finans–kapitali, 1974 Temmuz’unda Kıbrıs’ı işgal etti. Ve el koyduğu 1/3 lük bölümü sömürgeleştirmeye başladı.

İşgalin üzerinden 6 yıl geçti. Türkiye hükümetleri, hem işgal bölgesinde yaşayan Kıbrıs Türk halkını özümseyebilmek hem de o bölgenin geleceğini sağlama almak için, işgal bölgesinde yaşayan nüfus kadar bir nüfusu da Türkiye’den Kıbrıs’a aktardı. Bugün 20.000’in üstünde asker, yüzlerce resmi ve sivil görevli Kıbrıs’ta Türkiye finans–kapitalinin bekçiliğini yapıyor.

Türkiye tekelleri Kuzey Kıbrıs’ın en ücra köşesini bile sömürü ağına aldı. Bununla bağlı olarak Kuzey Kıbrıs’ın hava ulaşımından deniz taşımacılığına, postasından para birimine dek her şey Türkiye devletinin eline geçti. Kıbrıs Türk Federe Devleti, dünya kamuoyuna karşı Kıbrıs’ın federe bir parçası gibi gösterilirken, gerçekte Türkiye’nin bir ili durumuna sokuldu.

Bu Türkiye burjuvazisinin alışıl gelmiş taktiğidir. Uluslararası çelişkiler arasında cambazlık yaparak, 35–40 yıl önce Hatay’da da aynı taktiği uygulamıştı. Bağımsızlık, tarafsızlık, “Türklerin hakları”(!) derken Hatay’da birden Türk bayrakları belirdi ve 1939’da Fransa ile pazarlık içinde Hatay Türkiye’ye bağlandı. Burada konumuz Hatay değil ve öz olarak Kıbrıs la tam bir paralellik de kuruyor değiliz. Ancak yöntemlerdeki benzerliği görmek, burjuvazinin bugün yaptığını daha iyi anlamak açısından önemlidir.

“Türk soydaşlarımız” “yavru vatan” çılgınlıkları, “bağımsızlık” tehditleri arasında bugün yapılan, bir yandan Kuzey Kıbrıs’ı Türkiye’ye ilhak etmektir, öte yandan bunu kredi dilenciliğinde v.b. koz olarak kullanmakta.

Çağımızda hiçbir sorun iki sistem arasındaki savaşımdan kopuk ele alınamaz. Kıbrıs sorunu da öyledir. Emperyalist odakların çıkarları ve buna karşı Sovyetler Birliği’nin, sosyalist ülkelere önerdiği, birçok ülkenin de desteklediği çözüm söz konusudur: Türkiye’nin Kuzey Kıbrıs’ı işgaline hemen son vermek, Adayı tüm yabancı asker ve silahlardan arındırmak, soruna dıştan karışma olmadan toplumlararası görüşmelerle çözüm bulmak ve sorunun uluslararası yönlerinin de uluslararası bir konferansla karara bağlanması.

Ancak, sorunda doğrudan taraf olan bir ülkenin komünistleri olarak bizler, yalnızca bu çözümleri bildirimle desteklemekle ve emperyalizmin Kıbrıs’ta güttüğü çıkarları sıralamakla yetinemeyiz. Menşeviklerin yıllardır yaptığı, bir devlet edasıyla bunları sıralamaktır. Bize düşen, aynı zamanda “kendi burjuvazimizi”, Türkiye finans–kapitalinin Kuzey Kıbrıs’ı sömürgeleştirme çabalarını sergilemektir. Bunun önümüze koyduğu görevleri açıklamaktır. Kıbrıs sorununu Türkiye devrim savaşına bağlamaktır. Ancak o zaman, desteklediğimiz uluslararası çözümlerin gerçekleşmesi emperyalist oyunların bozulması için çalışmış oluruz. Bu yazıda bu soruna böyle yanaşacağız.

II. KIBRIS'IN KISA GEÇMİŞİ

Kıbrıs sorununu daha iyi anlayabilmek için Kıbrıs'ın kısa geçmişine bakmakta yarar vardır.

Kıbrıs çok eskiden beri doğal zenginlikleri ve özellikle stratejik konumuyla Akdeniz devletlerinin dikkatlerini üzerinde topladı. Ülke, Akdeniz'deki güçler dengesine göre sürekli el değiştirdi. Cenevizliler, Venedikliler derken 1571'de Osmanlı İmparatorluğu'nun sömürgeleri arasına katıldı. 1878 Osmanlı–Rus savaşları sırasında, Osmanlılar Çarlığa karşı İngiltere ile bağlaşıklık kurdu. Anlaşma uyarınca, Kıbrıs geçici olarak İngiltere'ye bırakıldı.

I. Dünya Savaşı'nda Osmanlılar bu kez emperyalist Almanya'nın yanında savaşa katıldı. Osmanlıların bu tutumu nedeniyle, karşı emperyalist cephede yer alan İngiltere Kıbrıs'ı sömürgeleri arasına kattı. Lozan Antlaşması'yla Türkiye Kıbrıs üzerindeki hükümlerinden vazgeçti.

Ada 1959 yılına kadar İngiltere'nin sömürgesi olarak kaldı. 1959'da İngiltere, Türkiye ve Yunanistan arasında Zürih'de bir antlaşma imzalandı. Buna göre Kıbrıs bağımsız bir cumhuriyet oluyordu. Yeni kurulacak cumhuriyetin bağımsızlığını da o antlaşmaya imza atan 3 ülke “garanti” ediyordu.

1960 Londra Antlaşmasıyla da Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulduğu resmen ilan edildi.

BAĞIMSIZLIĞIN KAZANILMASI

Kıbrıs'ın bağımsızlığını kazanması uzun bir savaşım sonucunda oldu. Halk arasında sömürgeciliğe karşı savaş kıvılcımları daha 1930'larda birikmişti. Öfke, 1931'de kendiliğinden bir halk ayaklanmasına yol açmıştı. Halktaki bu birikime dayanarak, Kıbrıs burjuvazisinin bir kesimi, Yunanistan burjuvazisinden de destek alarak 1950'de sömürgeciliğe karşı savaş başlattı. Gerilla savaşını yürütmek üzere, Yunan generali Grivas ile Makaryos EOKA örgütünü kurdular.

Sömürgeciliğe karşı savaş, Enosis belgisi altında başlatıldı. Enosis hareketi, Kıbrıs açısından İngiliz sömürgeciliğine karşı ilerici tohumlar taşıyan burjuva ulusçuluğun da Yunanistan'ın Kıbrıs'ı ilhak etmeye yönelik burjuva ulusçuluğunu da içinde barındırıyordu. Bu hareket, Kıbrıs bağımsızlık savaşına damgasını bastı. Sömürgeciliğe karşı savaş, burjuvazinin hegemonyasında yürüdü.

Sömürgeciliğe karşı savaşta işçi sınıfı başı çekecek kadar güçlü değildi ama yok da değildi. Savaşa aktif katıldı.

Kıbrıs Komünist Partisi 1926'da kurulmuştu. İlegal çalışıyordu. 1941'de legal olarak AKEL kuruldu ve 1944'de Komünist Partisi kapatıldı. Kıbrıs işçi sınıfı 1940'lardan başlayarak sendikalarda da örgütlüydü. Daha 1940'larda PEO'nun —Kıbrıs İşçi Federasyonu'nun— üye sayısı 11.000'e yaklaşıyordu. Sarı sendika SEK'in ise 700 dolaylarında üyesi vardı.

Kıbrıs'ta ticaret kesimini tutan bir komprador burjuvazi vardı. Burjuvazinin bu kolu sömürgecilerin yanında saf tuttu. Öte yandan, İngiliz emperyalizminin baskısına karşı kapitalizm daha çok kilise şemsiyesi altında geliyordu. Bu bakımdan anti-sömürgeci hareket içinde kilise ağırlık taşıdı.

Kıbrıs'ta kilise büyük bir siyasal güçtü. Bu, tarihsel nedenlere ve onlarla bağlı olarak da ekonomik güce dayanıyordu. 1960'lara gelirken, Kıbrıs'taki toprakların, %10'u, ekilebilen alanın %20'si kilisenin malıydı. EMA (Kıbrıs Maden İşletmeleri) tekeli vb. kilisenin elindeydi. Kilisenin turizm alanında birçok yatırımı, birçok lüks oteli vardı. Kooperatifçilik hareketi de kilisenin denetimindeydi. Kısacası endüstri, tarım vb. dallarında gelişen kapitalizmi, önemli ölçüde kilise temsil ediyordu. Burjuvazinin bu kolu kiliseyle bağlıydı.

Kıbrıs Türk kesimindeki burjuvazi çok cılızdı. Kompradorluğa aday olma çabası içinde sömürgeciliğe karşı savaşta İngiliz sömürge yönetiminin yanında yer aldı. Sömürge yordakçısı Denктаş daha sonra "12'ye Beş Kala" adlı kitabında, "değişen dünya koşullarından habersiz olarak sömürge yönetimini desteklediklerini" söyleyerek, işi masum bir düzeyde geçiştirmek, geçmişini külleme istiyor.

Kompradorluk kapma sevdasıyla sömürgecilerin yanında yer alan, bu yüzden hem komprador Rum burjuvazisiyle dalaşan, hem de bağımsızlık hareketine düşman olan Kıbrıs Türk burjuvazisi, daha 1950'lerde provokasyonlara başladı. Türk emekçileri Buralardan ayırmak için kışkırtmalara girişti. Sömürgeciliğe karşı savaşın Enosis belgisi altında yürümesi, Rum burjuva ulusçuluğu içeriği taşıması ve en önemlisi, bu ulusçuluğun sınıfsal özü gereği Türklere ulusal baskıya doğru sık sık taşması, Kıbrıs Türk toplumu üzerinde Kıbrıs Türk burjuvazisinin etkisini pekiştirdi. Kıbrıs Türk emekçilerini anti-sömürgeci savaşıma yığınsal katılmaktan uzaklaştırdı, Denктаşların kucağına attı.

Kıbrıs kurtuluş savaşının başını işçi sınıfı çekmiş olsaydı, burjuva ulusçuluğuna karşı koyar, onun dönüp bir başka halkı ezmesine izin vermez, proletarya enternasyonalizmini öne çıkarırdı. Burjuva ulusçuluğu, sömürgeciliğe karşı haklı bir öz taşıdığı zaman bile, yine de halklar arasında bölücü etki yapıyor.

İşte Kıbrıs'ta güzel güzel birlikte yaşayan halkın arasına fit sokulabilmesi burjuva ulusçuluğunun yarattığı bölücü hava temelinde gerçekleşti. Bunu yalnızca emperyalizmin oyunları ile açıklayamayız ve burjuva ulusçuluğun karşı savaşmadan emperyalizmin oyunlarını bozamayız.

BAĞIMSIZLIK SONRASI

Bağımsızlıktan sonra Kıbrıs'ta kapitalizm hızla gelişmeye başladı. Bu bir yandan işçi sınıfını hızla geliştirdi, güçlendirdi. Öte yandan, burjuvazinin iç çelişkilerini azdırdı.

EOKA, sömürgeciliğe karşı savaşı Enosis belgisi altında yürütmüştü. Bağımsızlıktan sonra ise EOKA'nın önemli bir kesimi için artık enosis gündemden gitti. Makaryos'un önderlik ettiği kesim, yine enosis belgisini sık sık kullanıyordu ama artık Yunanistan'a bağlanmayı pek istemiyordu.

Aynı zamanda bağımsızlıktan sonra kapitalizm yalnızca kilise şemsiyesi altında gelişmedi. Kilise dışında gelişen kapitalizm ise kilisenin gücüyle rekabet etmek zorundaydı. Kilise çok güçlüydü. Madencilik, şarapçılık gibi alanlarda tekeldi. Kooperatif hareketi ve bankası onun

denetimindeydi. Buna karşılık Kıbrıs Bankası da bir diğer odağı oluşturuyordu ve bu odağın devlet içinde devlet olan kiliseyle çelişkileri gündün güne artıyordu.

Böylece bir yandan kilisenin dev gücüne karşı Yunanistan'a yaslanmak isteyen bir burjuva kesim vardı. Öte yandan da EOKA örgütünün enosis hevesi kursağında kalmış bir parçası vardı. Bu iki etkenin birleşmesi temelinde, 1970'de EOKA-B örgütü kuruldu. Yunanistan'daki faşist yönetimle sıkı bağ içinde olan EOKA-B de faşist bir nitelik taşıyordu.

1970 sonrasında Rum burjuvazisi içinde bu çelişkiler daha da kızıştı. Kooperatif hareketi sanayiye önemli yatırımlara girişti. Ayrıca kilise bankacılık alanına da el atmaya kalkıştı. Bunlar Kıbrıs'ta hür teşebbüsün tehlikede olduğuna(!) dair salt atışmalara yol açtı.

Kıbrıs Türk burjuvazisi de bağımsızlık sonrasında palazlanmak için dişini turnağına takmış uğraşıyordu. Rum burjuvazisi güçlü bir rakipti. Bunun için Kıbrıs Türk burjuvazisi kendine özgü rakiplerinin giremeyeceği bir alan yaratma, yani Ada'yı bölme Sevdasına düştü. Bu kez dayanacağı İngiliz sömürge yönetimi yoktu. Genel olarak emperyalizme, özel olarak da Türkiye'ye sırtını dayadı. Türkiye zaten yıllardır Kıbrıs'taki "soydaşlarının haklarını"(!) düşünüyor-du.

Kıbrıs Türk toplumunun başındaki Küçükler ve Denkaşlar Türkiye'yle birlikte "toplumlara-rası anlaşmazlık" kışkırtmaya hız verdiler. Bu arada birçok Türk devrimci, "aziz soydaşlarının" eliyle katledildi. Ardından Rumlar öldürdü denerek "soydaş" edebiyatı döktürüldü. Rum kesiminde de enosis hevesi kursağında kalan eski EOKA'cılar aynı yönde çalışıyorlardı. Rum burjuvazisinin bir kesimi ve Yunanistan da bunları destekliyordu. Böylece 1963'den sonra iki hal-kın arasını açma girişimleri yeniden alevlendi.

Görünüşte, "toplumlararası çatışma", gerçekte ise çeşitli burjuva kesimlerin, emperyalist odakların çelişki ve çıkarları Kıbrıs'ı bugüne getirdi. 1974'de önce faşist bir darbe yapıldı. Ardından Türkiye finans-kapitali, yurtsever subay Ecevit'in kumandasında Ada'ya "barış ve özgürlük" götürdü!

Sonuç olarak bir noktayı yeniden vurgulayalım. Ada'da sorun, yalnızca ABD emperyalizmi ve NATO'nun giriştiği bir komplodur diyenler iki toplumun arasını açmaya, yani ABD ve NATO'nun komplolarına yardımcı oluyorlar. Adanın yerli burjuva ulusçuluğuna meydanı boş bırakıyorlar. Bu da emperyalizmin oyunlarına temel oluşturuyor.

Rum burjuvazisinin, ya da Türk burjuvazisinin ulusçuluğun dokunmadan yapılan "anti-emperyalist" söylevler yabancı burjuva ulusçuluğuna karşı yerli burjuva ulusçuluğunu tutmak olur. İşçi sınıfını böler. Kıbrıs'ın kısa geçmişi, Lenin'in şu sözlerini canlı biçimde kanıtladı:

'Proletaryaya hizmet etmek isteyenler, tüm ulusların işçilerini birleştirmeli ve yerli ve yabancı burjuva ulusçuluğuna karşı kararlı bir biçimde savaşmalıdırlar'¹

Yerli sözcüğünün altını Lenin çizmiş! Biz de yaşamda çizelim!

¹ Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.20, s.25.

III. OPORTÜNİSTLERİN TUTUMU

1974’de Kıbrıs olayları patladığı zaman Türkiye’yi görülmemiş bir şovenizm seli kapladı. Bu curcuna içinde TKP en enternasyonalist tutumu koydu. Bu tutum Türkiye’de tek kaldı ve ardından gelen yıllar içinde belli bir yarar sağladı.

Ancak TKP MK’nın bu tutumu bazı yönleriyle kaş yaptıysa birçok yönüyle göz çıkardı.

ENTERNASYONALİZMLE KUYRUKÇULUK AYNI KABA SİĞMAZ

Daha işgal olmadan, Kıbrıs’daki darbenin ardından yayınlanan 17.7.1974 tarihli, yalnızca *Yeni Çağ*’da basılan ve her nedense(!) *Atılım*’da yer almayan bir Polit Büro Açıklaması vardır. Burada şöyle deniyor:

“Türkiye’de eldeki kısıntılı demokratik hakları daha da budamak, *hükümeti zor duruma düşürmek* isteyen azılı gerici ve işbirlikçi çevrelerin, militarist kliğin harp ve gerginlik psikozundan istifade etmeleri için elverişli bir ortam yaratılmak istenmiştir”² (abç).

O tarihte başta Ecevit–Erbakan karması hükümet vardır. Mart 1974’de *Atılım*, bu hükümetten “devrimci bir programın uygulanmasını” istemiş ve bunun için halk yığınları adına hükümete zaman da tanınmıştı.³ Kıbrıs’ın işgalinin hemen öncesinde de Polit Büro’nun başlıca tasası hükümetin zor durumda bırakılmasıdır!

İşgalin hemen ardından yayınlanan 20–25 Temmuz 1974 tarihli MK çağrısında da aynı anlayış yansıyor:

“Amerikan emperyalizmi, NATO ve Yunan faşist cuntasının Kıbrıs’ta yaptığı hükümet devirmesini bir oldubittiye getirmek için her türlü baskı ve manevralara başvurdular. Türkiye hükümeti başka bir tutum aldı. Türk ordusu Adaya çıkartma yaptı. Karşı çıkan Yunan cuntasına bağlı birliklerle Türk birlikleri arasında savaş başladı.

“Türk hükümeti, açıklamasında;

‘Adaya savaş ve kan götürmediği’ni, yasal hükümeti geri getirmek istediğini belirtti.

“Türkiye hükümeti, Güvenlik Kurulu’nda alınan kararların Cenevre Konferansı’nda kabul edilmesi için kesin davranmalıdır. Çünkü bu kararlar, hükümetin yapmış olduğu açıklamaya uymaktadır. Türkiye Komünist Partisi, hükümetin ilk yaptığı açıklamasıyla verdiği sözü tutmasını istiyor.

² “Politbüro Açıklaması”, *Yeni Çağ*, 17.7.74.

³ R. Yürükoğlu, “Ulusal Burjuvazi Nedir?”, *İşçinin Sesi*, sayı: 113–114.

“Türkiye’de ‘kurtarmak’ sözleri ile Adanın bir kısmına oturmak isteyen gerici çevreler vardır. Bunlar şovenizm duygularını körüklüyorlar”.

Açıkça söyleniyor ki Türkiye hükümeti Amerikan emperyalizminden, NATO’dan farklı bir tutum almıştır. Ne anlamda farklı? Bunun yanıtı, hükümetin verdiği sözü tutmaya çağrılmasından çıkıyor. Hükümet Ada’ya kan ve savaş götürmeyebilecek, ‘verdiği sözü’ tutabilecek bir hükümetmiş! Yani hükümet, Amerikan emperyalizmi ve NATO’dan anti-emperyalist anlamda farklı bir hükümetmiş!

Üstelik hükümet şovenizm duygularını körüklemiyormuş. Bunu yapan gerici çevrelermiş. Hükümetin körüklediği şovenizm değil, anti-emperyalist tohumlar taşıyan türünden ulusçuluk olsa gerek! Öyle ya, hükümet ABD’den ve NATO’dan ‘farklı’ tutum alarak, ezilen Türk ulusunun haklarını aramak(!) için Kıbrıs’a gitti. Söylenmek istenen budur.

Bunlar CHP hükümetinin başka bir ülkeyi işgali ardından söyleniyor! İşgal öncesi hükümete bağlanan “devrimci program uygulama”(!) umutları yıkılmamış. Tam tersine neredeyse işgal “devrimci programın parçası”(!) gibi gösterilecek. İşgal sanki devrimci programın parçası ama onu “devrimci” rayından çıkarmak, Ada’nın bir parçasına oturmak isteyenler var!

Çağrının gerisi de bunlara karşı yazılmış. TKP’nin Ada’ya yapılacak her türlü saldırıya karşı olduğu, Ada’da savaşın durdurulması, NATO’dan çıkılması gerektiği söyleniyor. Çağrı Kıbrıs’ın işgalini bir saldırı olarak değil, askersel karışma olarak niteliyor.

Çağrı eklektik. Hükümeti aklamayla, Ada’nın bağımsızlığını savunan bir görüşü birleştiriyor. Sonuçta öyle bir anlam çıkıyor ki, hükümet özde haklı, biçimde haksız. Biçimdeki haksızlığı da NATO, ABD emperyalizmi, Yunan faşist cuntanın Ada’da yaptığı darbeyi oldubittiye getirmek isteyerek körükledi.

Ada’nın işgalini yöneten hükümeti kayıran, Türk ordusu Ada’ya savaş ve kandan başka bir şey götürebilirmiş izlenimini yaratan bu çağrı, ne kadar savaşa karşı konuşsa da, özde proleter enternasyonalizmiyle ters düşüyor. Ve büyük bir olasılıkla, enternasyonalist bir uyarı ile kısa sürede rota kırılıyor!

20–25 Temmuz 1974 tarihli çağrının yer aldığı *Atılım*’ın başyazısı çağrıyla çelişiyor. Çağrıdan sonra yazıldığı belli olan başyazıda şöyle deniyor:

“Başbakan yardımcısı Erbakan, Kıbrıs’a yapılan çıkarmanın nereye yönelik olduğunu açıkladı. Adayı ‘böleceklerini’ söyledi. Bu da yeni değildir. Açõeson planında bu da öngörülmektedir. ‘Enosis’in ikili uygulanmasıdır. Bu, Adaya asker çıkarırken hükümetin yaptığı ‘barış, güvenlik’ gibi açıklamaların boş laflar olduğunu tanımaktır. NATO’culuk, halklar, ülkeler arasında barış ve güvenlik yolu değildir.

“Başbakanın, çıkarmadan sonra, Amerika’ya, NATO’ya bağlılıktan söz etmesi, yardımcısının açıklaması, Sancar’ın kucaklaşması, Demirellerin heyamolası batakçılık, serüvenlik politikasının yürütülmesidir.”⁴

Bir iki hafta içinde bu denli yüz geri gitmek ve iki çelişik tutumu *Atılım*’ın aynı sayısının aynı sayfasında yansıtmak, doğrusu açıklığı istenmeyen türüdür. Sanki bir iki hafta içinde yaşamdan çok büyük dersler çıktı! Sanki Başbakan Ecevit önceleri Amerika’ya, NATO’ya karşıydı da bir anda dönüverdi!

⁴ *Atılım*, 20.5.1974.

TKP yönetiminin tutumundaki bu 180 derecelik dönüşten sonra, 14.8.1974 tarihli Orduya Çağrı çıktı. Bu çağrıda “üniformalı halk çocuğu asker”le “subay” kavramlarının birbirine karıştırılmasını bir kenara bırakırsak, şöyle deniyor:

“Kıbrıs’a barış ve özgürlük değil, harp ve yıkım götürüldü. Amerikan emperyalizmi, NATO’daki egemen çevreler, Kıbrıs’ı bölmek ve NATO üssü haline getirmek planını hükümet, Genel Kurmay Başkanı Sancar’ın emrindeki militarist klik eliyle uygulamak istiyorlar. Halka ekmek, özgürlük veremeyenler omzuna silah verip harp serüvenlerine sürüklüyorlar. Sıkıyönetimle sömürü ve talan düzenini sağlama bağlamaya, istilacı hedeflerle halkın anti-emperyalist kurtuluş hareketini bastırmaya, onu hedefinden şaşırtmaya çalışıyorlar.

“Mehmetçik memleketine dön!”⁵

14.8.1974 tarihli bu çağrının yayınlandığı *Atılım* Eylül 1974 sayısında, “Ulusal Sorunlarımız Nelerdir” başlıklı bir yazı yer alıyor. Yazıda, “burjuvazi... Kıbrıs’a asker çıkarmakla ve bunu saldırıya dönüştürmekle diye bir söz geçiyor. İlk asker çıkarma saldırı değildi kılıfı altında, kuyrukçu tutum aklanıyor. Keskin dönüşler “diyalektik” bir biçimde açıklamıyor: TKP yönetimi saldırı değilken başka, saldırıya dönüştürülünce başka tutum aldı! İyi ama “saldırı değilken” anlayışı bile kuyrukçuluğun, biraz sinsisi bir biçiminden başka bir şey olmuyor.

Bundan sonraki, 5 Ekim tarihli Polit Büro açıklamasında ise, açıkça kuyruğuna takılma olanağı bırakmadığı için hükümete kızgınlık var:

“NATO’ya bağlı kalan hükümet, Amerikan emperyalistlerinin yayılma planları uğruna orduyu, Birleşmiş Milletler üyesi, bağımsız Kıbrıs devletinin üzerine sürdü. Yeşil Adaya kan, yıkım götürdü, onu böldü. Bu serüvenle Türk burjuvazisi ve hükümeti yeni çelişkiler içine düştü. Dünya halklarının önünde saldırgan olarak boy gösterdi, Birleşmiş Milletlerde sipsivri ortada kaldı.”

İlk başta hükümetin NATO’dan, Amerikan emperyalizminden anti-emperyalist(!) anlamda farklı bir tutum aldığı söylenmişti. Şimdi, aynı hükümetin Amerika’nın yayılma planları için çalıştığı söyleniyor. Ecevit hükümeti dünya halkları önünde saldırgan olarak boy göstererek bir çuval kuyrukçuluğu berbat ettiği için kızılıyor.

Kıbrıs’ın işgali sırasındaki ve ondan sonraki yıllarda çıkan *Atılım*’lara şöyle bir göz atmak çok ilginç oluyor, Kıbrıs’a ilişkin cümlelerin, hem de iyi cümlelerin geçtiği bazı yazılar yok değil, var. Ama örneğin işgalden sonraki ilk 1 Mayıs belgeleri arasında Kıbrıs’a ilişkin olanı hiç yok. İşgalin yıldönümüne denk gelen, hem de Helsinki Konferansı’na ilişkin 31 Temmuz 1975 tarihli bir MK bildirisi var. Kıbrıs’tan söz edilmiyor.

İnsan düşünüyor. Kıbrıs’ı ordu işgal etti, işgal barışı bozdu, bu da NATO’nun çıkarlarına uygun düştü. Bu yüzden belki barış, ordu, NATO konulu yazılarda Kıbrıs’ın işgaline değinilmiştir diye akla geliyor. Genel olarak barış, ordu, NATO konularında birçok yazı var. Bunların ezici çoğunluğunda Kıbrıs in işgaline ilişkin tek söz geçmiyor.

Peki, ordu, barış, NATO konularında Kıbrıs hakkında pek bir söz geçmiyor; işgal Ecevit hükümeti başlayken yapıldı. Öyleyse acaba hükümete, Ecevit’e, CHP’ye ilişkin yazılarda Kıbrıs’ın işgaline değinilmiş midir? Bu hepten yoktur. Nasıl olsun ki? Örneğin, ana seçim, ara seçim dolayısıyla bir sürü seçim bildirisi var. Bunlarda CHP’ye ya göz kırıyor, ya da açıktan

⁵ *Atılım*, “Orduya Çağrı”, 14.8.1974.

destek veriliyor. Doğaldır ki aynı zamanda Kıbrıs'ın Ecevit eliyle işgali unutturulacaktır. Kuyruğa takılabilmek için Ecevit aklanacaktır.

Menşevikler Kıbrıs'ın işgaliyle Ecevit hükümeti arasındaki bağlantıyı unutturuyorlar. Bunun için Kıbrıs konusunu hepten unutturmak zorundalar. Bu nedenle ordu, barış, NATO gibi konulara değinirken bile Kıbrıs yok oluyor.

“Yığınlar kendi deneylerinden öğrenirler” sözünün ardına sığınarak devrimci bilinç vermeyi “serüvencilik” diye adlandıran Menşevikler, yığınların ders çıkaracakları deneyimleri de örtbas ediyorlar.

Sözün kısası, oportünistlerin kendi benzetmelerini kullanmak, kuyrukçuluk ve enternasyonalizm aynı kaba sığmıyor. Enternasyonalist tutum, Menşeviklerin üzerinde başkasının pantolonu gibi duruyor ve ikide bir düşüyor. Ya Ecevit'in iyi şeyler yaptığım, hükümetin ABD'den, NATO'dan anti-emperyalist(!) anlamda farklı tutum aldığını söylüyorlar. Ya, hükümet aslında iyidir ama emperyalizmin etkisi altında kaldı da kötü işler yaptı demeye getiriyorlar. Bu kötü işleri ise unutturuyorlar. Oportünistler “ulusal burjuvazi”yi aklıyor, ulusçuluk yapıyorlar.

KOMÜNİSTLİK Mİ, KEMALİSTLİK Mİ?

İlk bakışta *Atılım*, Kıbrıs konusunda yalnızca CHP'yi, “ulusal burjuvazi”yi aklıyor, emperyalizm ve işbirlikçi tekeli burjuvaziyi suçluyor.

Gerçekte ise *Atılım*'ın aklamaları tekeli burjuvaziyi de kapsıyor. Sürekli işbirlikçi tekeli burjuvazi sözleri geçiyor, ama söylenenlerin bütün mantığı yalnızca işbirlikçiliğe göre kurulu oluyor. *Atılım* tekeli burjuvaziyi emperyalizmle işbirliği yaptığı için suçluyor. Onun Kıbrıs'a yönelik, sömürgeleştirme gibi, tekeli doğasından kaynaklanan kendi öz güdülerini söz konusu bile etmiyor. Sanki tekeli burjuvazi “kötü” işler yapmaz, yaparsa işbirlikçi olduğundandır.

Atılım'ın bu mantığı, Fransız, İngiliz emperyalistlerini eleştiren, Almanya'nın sömürgelelerini ise geçiştiren Kautskylerinkinin, Almanya'yı İngiltere'yi eleştiren ama Fransa'nın sömürgelelerini geçiştiren Longuetlerinkinin, vb. aynısıdır. Yalnız *Atılım*'ın mantığı Türkiye'nin ulaştığı düzeyde yansıyor. Bir de Türkiye emperyalist olsa *Atılım* kim bilir neler diyecek.

Mart 1976'da TKP, YKP ve AKEL imzası taşıyan ortak bildiri şöyle deniyor: “Her üç parti, ...üzerine oturduğu bölgeyi sömürgeleştirmeye çalışan Türkiye'nin sürdürdüğü saldırıyı şiddetle yeri ve kınıyor”. Bu bildiri Nisan 1976 *Atılım*'ında yer alıyor. Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirdiği fikri bu bildiriyle beliriyor ve yok oluyor.

Bir başka ülkeye saldırıp, onu sömürgeleştiren ülkenin komünistinin görevi, bunu kendi işçi sınıfı, halkı önünde sürekli sergilemektir. Oportünistler, ülke içinde emperyalizmi sergilemekle yetinmiyorlar. Burjuvaziye yönelttikleri en ağır hakaret emperyalizmin etkisinde kalmak ya da işbirlikçilik oluyor. Oportünistler ülke içinde, burjuvazinin yaptıklarını emperyalizmi sergileme yolunda kullanıyorlar, burjuvaziyi, tekeli burjuvaziyi bile sergilemiyorlar. Ülke dışına dönünce, ortak bildirielerde v.b. ise kendi “enternasyonalistliklerini” sergilemek için burjuvazi hakkında atıp tutuyorlar.

Bu enternasyonalizm değildir, oyundur. Enternasyonalist görevleri yerine getirmeden, rol yapmaktır. *Atılım*'a damgasını vuran ortacı oportünizmin tipik bir örneğidir. Altında ise derin bir ulusçuluk yatar.

Savaş Yolu, *Atılım*'in ortacı oportünist "ustalığı" içinde dikkatlice koyduğu mantık zincirini, çıplak olarak ortaya çıkarıveriyor. *Savaş Yolu*'nun ikinci sayısında şöyle deniyor:

"Ekonomik bunalımdan çıkış yolu emperyalizmden bağımsızlaşabilmekten, içinde emperyalizmin işbirlikçisi tekelleri 'kuşatabilmekten' geçmektedir. Sınıfsal tavrını daha 1974'ten bu yana 'tekellerin kuşatılması' biçiminde koymuş olan CHP, bu konuda ne yapmıştır? Kendisini tekellerin kuşatmasına izin vermekten başka..."

"Uluslararası finans kuruluşlarına ve çok uluslu emperyalist tekellere sıkı sıkıya bağımlı bir ekonominin çıkmazı ancak bu bağımlılıklar aşılarak yenilebilir. Bu da anti-emperyalist, anti-tekel bir politika ile olanaklıdır."

Buraya dek söylenenler, *Atılım*'in yuvarlak tutumu içinden kolayca çıkarılan sonuçlardır. *Savaş Yolu*'ndan ise bu sonuçları çıkarmaya bile gerek yoktur. Sonuçlar apaçık ortadadır. Bu da sağ oportünizmle, ortacı oportünizmin arasındaki farktır.

"Bugünün dünyasında, Türkiye gibi bir ülkenin önünde, seçenekler vardır. Tutarlı ve kararlı bir anti-emperyalist politika, "üçüncü dünya ülkeleri" denen ülkeleri etkileme gücüne, bunlar arasından hammadde kaynakları, pazar olanakları açısından önem taşıyan ilerici rejime sahip ülkelerle yakın işbirliği olanaklarını açmaya elverişlidir. Bunun sadece dış gezilerle ve ahbablık veya dindaşlık ilişkileriyle sağlanamayacağı, tutarlı, kararlı bir dış politikaya ve ekonomi politikasına ihtiyaç gösterdiği ortaya çıkmıştır."

Bu anti-emperyalizm değildir.

Bu artık "ulusal burjuva" kuyrukçuluğu bile değildir. Bu, "ulusal tekелci burjuva" kuyrukçuluğu; Türkiye'nin şu bu emperyalist gücün çömezi olmayan bir emperyalist ülke olması özlemidir.

Savaş Yolu'nun anti-tekelcilik dediği, tekелci burjuvazinin belli bir kesiminin kuşatılmasıdır. Aynı yazıda, "emperyalizmin yerli işbirlikçileri ve ortakları olan tekellerin gücünü kırmak" dan söz ediliyor. Yani tüm tekellerin değil, bazılarının kendini değil, gücünü kırmak. Yani kuşatmak.

Savaş Yolu'nun "emperyalizmden bağımsızlaşabilmek" dediği, büyük emperyalist güçlerin çömezi olmadan, Türkiye'nin kendisinin başına buyruk bir emperyalist güç olmasıdır. Bunun yolunu gösteriyor: büyük emperyalist güçlere karşı, "ilerici" bir görünümle üçüncü dünya ülkelerine yanaşın diyor. Kuzu postuna girin, pazar olanakları vardır diyor. Sadece ahbablık, dindaşlık ilişkileri yetmez diyor.

"Anti-tekelcilik" yaygaraları altında tekeller arası çelişkilerde saf tutmak. "Anti-emperyalizm" çığılıkları ardında emperyalist bir Türkiye özlemi!

Savaş Yolu, 2. sayısında patavatsızca içini döküyor. Oportünistlerin yalnızca Amerikan emperyalizmi ve NATO diye konuşmalarının, Türkiye'deki finans kapital olgusunu ise küllemelelerinin ardında yatan mantığı açığa çıkarıveriyor.

Aynı *Savaş Yolu*, 18. sayısında da şöyle hayıflanıyor:

"Osmanlı İmparatorluğu yarı sömürge bir imparatorluktur. Emperyalizm tarafından parsellenmiştir. Kürdistan'ın durumu Osmanlı despotluğunun bıraktığı mirastır. Osmanlı despotluğunun yıkılışı ile birinci emperyalist paylaşım savaşı sırasında Kürdistan parçalanmış, bugünkü konumunu almıştır. Türkiye, Osmanlı

İmparatorluğu'nun yıkıntıları üzerinde, emperyalizme karşı kurtuluş savaşı vermiş, politik bağımsızlığını elde etmiş, yeni bir devlettir.

“Türkiye ile Osmanlı İmparatorluğu'nun yapısı aynı değildir. Türkiye sömürge edinecek yapıdan uzaktır. Emperyalizm döneminde sömürge edinme şansını yitirmiştir.”

Kürdistan konusunda yeni devletin hiçbir suçu yoktur. O Osmanlılardan kaldı. Yeni devlet sömürge edinecek yapıdan uzaktır, bu nedenle Kuzey Kıbrıs'ın işgalinde de böyle bir güdü söz konusu olamaz. Her halde *Savaş Yolu*, sömürge edinme kavramını eski Osmanlı sınırlarıyla somutluyor. Ah bu büyük emperyalistler olmasa...

Türkiye'de teknelci kapitalizm varsa, sömürge (bugünkü anlamıyla) edinecek yapıdan hiç de uzak değildir. Büyük emperyalist güçlerin varlığı koşullarında, kolayca dışa açılmaz. Ancak bu demek değildir ki hiç sömürgesi olamaz ya da sömürge edinmek için saldırganlık etmez. Kürdistan iç sömürgeci, Kuzey Kıbrıs'ın işgali ise sömürge edinme yolunda saldırganlığın somut örneğidir.

Savaş Yolu, bu “nesnel gerçekleri göz ardı” ediyor. İlk bakışta çelişik görünen iki yazı, gerçekte birbirini tamamlıyor. Biri emperyalistleşme yolunu gösteriyor. Ötekisi sömürge olgusunu gizliyor. Birinde CHP'ye “anti-emperyalist” görünümüne emperyalistleşme planları öneriyor. Ötekisinde, Türkiye'nin bu konuda “kat ettiği yolu” yığınlardan gizliyor.

Anti-teknelci sözler ardında “ulusal teknelcilik” özlemi! Anti-emperyalist sözler ardında, “emperyalizmden bağımsız”(!) kendisi emperyalist bir Türkiye özlemi! Emperyalizm çağında, teknelci kapitalizmin varlığında, küçük burjuvaların, olmayan “ulusal burjuvazi”ye kuyrukçuluk yapmaları işte buralara varıyor!

Ve bu “ulusal”(!) teknelcilik ve emperyalizm özlemcileri, subaşını tutmuşlar, *İşçinin Sesi*'ni parti dışı göstermeye çabalyorlar. Dağdan gelenin bağdakini kovması diye buna derler. İşçi sınıfını kendi partisinden koymaya kalkıyorlar! Unuttukları “küçük” bir nokta var: Burası Türkiye Kemalist Partisi değil, Türkiye Komünist Partisidir!

IV. TÜRKİYE FİNANS–KAPİTALİ ve KIBRIS’IN İŞGALİ

Burada, Türkiye’de tekелci kapitalizmin finans kapitalin, devlet tekелci kapitalizminin varlığını kanıtlamaya kalkışmayacağız. *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabı bunu çoktan yaptı.

Türkiye’de tekелci kapitalizm vardır. Finans kapital ülke ekonomisine egemendir. Tekelcilik olgusuyla devlet iç içedir. Devlet tekелci kapitalizmi vardır. Bütün bunların doğal sonucu olarak sermaye ihracı, yani dışa açılma, yani sömürgeler edinme “gereksinimi” gündemdedir. İşte Kıbrıs’ın işgali, bu “gereksinimi” giderme yolunda kanlı bir girişimdir.

İşçinin Sesi bu gerçeği yıllarca önce yazdı:

“Kıbrıs ‘barış harekâtı’nın, Libya’ya, Tunus’a uzanan dostluk elinin altında yatan nedir? Yunanistan’la rekabetin, İran’la ‘kardeşliğin’ vb. altında neler yatıyor? ...Tekelci burjuvazi genişlemek istiyor.”⁶

Türkiye tekелci burjuvazisinin bu siyasetini açık biçimde sergilemek gerekir.

İŞGALİN ÖZÜ GİZLENİYOR

Kıbrıs’ın işgalinin özü, daha ilk gününden finans kapitalin genişleme istemi, sömürgeler edinme özlemiydi. Ancak bu öz, çeşitli “savlar” ardında gizleniyor ya da geçiştiriliyor. Biz burada, işgalin özünü gizlemek için ileri sürülen Uç görüşe değineceğiz. Birincisi, Ecevit hükümeti gerçekleştirdiği için işgalin finans kapitalle bağı olamayacağı görüşü. İkincisi, küçücük aday finans kapital ne yapsın görüşü. Üçüncüsü de, Amerikan emperyalizmi varken, Türkiye finans kapitali bunu yapamaz diyen görüş.

Bu üç görüşün de ortak bir yönü vardır. Bunlar önce Türkiye’de finans kapitalin varlığını reddederler. Bu kanıtlandıkça, var ama egemen değil derler. Egemenliği de açığa çıktıkça, bu kez yukarıda saydığımız üç görüşe sığınarak Kıbrıs’ın işgalinin özünü gizlemeye çalışırlar.

FİNANS–KAPİTALİN HİZMETİNDE ECEVİT

Savaş, barış dönemindeki sınıfsal siyasetlerin devamıdır. Barış döneminin sınıfsal siyasetlerin anlayamayan, mutlaka savaşı yorumlamada da batağa saplanacaktır.

Türkiye’de tekелci kapitalizmin varlığını, ülkenin emperyalist sistem içinde tuttuğu yeri, bunlarla bağılı olarak çeşitli sınıf ve tabakaların siyasal konumunu anlayamayanlar, ister istemez Kıbrıs’ın işgalinde finans kapitalin güttüğü çıkarları gizleme, işgali aklama konularına düşerler.

⁶ *İşçinin Sesi*, 7.1.1977.

Kıbrıs'ın Ecevit eliyle işgali, işgalin finans kapitalin çıkarlarıyla bağı olmadığını değil, tam tersine artık Türkiye'de tüm burjuva hükümetlerin finans kapitalin dümen suyunda yürümek durumunda olduklarını kanıtlar.

Emperyalizm kitabında Lenin şöyle diyor:

“Bir kez oluştuktan ve binlerce milyonu denetliyor olduktan sonra, bir tekelin, hükümetin biçiminden ve tüm öteki ‘ayrıntılar’dan bağımsız olarak, kamu yaşamının *her* alanına sızması kaçılmazdır.”⁷

Lenin, tekelci kapitalizmin varlığı koşullarında hükümet biçimini bir “ayrıntı” olarak değerlendiriyor. Tekellerin ekonomide egemenliği hükümetin önüne ya bir “ayrıntı” olarak tekelci burjuvazinin dümen suyunda gitmeyi, ya da yığınların devrimci gücüne dayanarak tekellerin, finans kapitalin egemenliğini kırmayı zorunlu bir seçim olarak koyuyor. Hangi yolu seçeceğim ise hükümetin kendi sınıfsal yapısı belirliyor.

Türkiye’de finans kapitalin egemenliği olgusunu, CHP’nin sınıfsal yapısı ile birlikte ele aldığımız zaman, bir Ecevit hükümetinden barış ya da savaşta ne beklenebileceğini kolayca anlarız.

CHP genel olarak tek el dışı burjuvazinin sözcülüğünü yapan sosyal–demokrat bir partidir. Yürükoğlu yoldaşımız tek el dışı burjuvazinin doğasına ilişkin şunları yazdı:

“Bir ülkede kapitalizmin önünde duran engelleri temizlemek gündemdeyse, kapitalizm yeni geliyorsa, o ülkede ulusal burjuvaziden söz edilebilir. Oysa bir ülkede kapitalizm egemen üretim biçimi olmuşsa, o ülkede burjuvazi giderek gericileşir. Ekonomiyi tekeller ahtapot gibi sarmışsa, o ülkede burjuvazinin *hiçbir kesiminin*, toplumun nesnel gerekliliklerine yanıt verebilmesi, ana düşmana karşı darbe vurabilmesi beklenemez. Çünkü bu, kapitalizme darbe vurmak, sosyalizme yürümek anlamına gelir.

“Yukarıda değindiğimiz temel yargının, bir de toplumsal–siyasal düzeyde yansımaları vardır. Burjuvazinin ya da çeşitli kollarının devrimciliği, ulusallığı *proletaryanın bağımsız bir güç olarak ortaya çıkmış olup olmaması* ile belirlenir.

“Bir ülkede işçi sınıfı bağımsız bir güç olarak toplumsal ve siyasal yaşamda yer almışsa (ki bu ancak fabrika aşamasıyla olabilir) artık burjuvazinin *hiçbir kesiminden* devrimci olması beklenemez. İşçi sınıfının bağımsız olarak siyaset sahnesine çıktığı anda burjuvazi gericileşir. Proletaryanın böyle bir güce eriştiği bir toplumda, burjuvazinin *hiçbir kesimi* ana düşmana. (emperyalizme ve tekellere) kararlı darbe vuramaz. Bu, kendi bindiği dala kesmesi anlamına gelir.

“Ulusal burjuvazi konusuna bu genelleme ışığında bakarsak, görürüz ki, bugün artık ileri kapitalist–emperyalist ve orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde, tanımındaki özelliklere sahip bir ulusal burjuvazi *yoktur*. Tekel dışı sermaye vardır. Ve tek elci sermayeyle belirli bir çelişkisi de vardır. Ne var ki, bu çelişki, tek elci sermayenin tek el dışı sermaye üstündeki binlerce ekonomik bağla sağlanmış hegemonyasından doğan bir çelişkidir. Bu nedenle, emperyalist ülkelerde tek el dışı burjuvazi ne ekonomik, ne toplumsal, ne siyasal açıdan özerk bir güç değildir. Geçiş kuşağı ülkelerinde ise hemen hemen özerk bir güç değildir.

⁷ Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.22, s.237.

‘Ulusal burjuvazi’ açısından iki ülkeler topluluğu arasındaki fark, niteliksel değil, *nicelik* farkıdır.”⁸

Bu değerlendirmenin Türkiye açısından sonuçları da tekel dışı burjuvazinin ne devrimci ne de demokrat bir güç olmadığıdır. Bu durumda bir CHP hükümetinden ancak tekellerin dümen suyundan giden bir “ayrıntı” olması beklenebilir. CHP doğası gereği yığınların devrimci gücünden ölesiye korkar, nerede kaldı bu güce dayanarak tekellerin egemenliğine karşı yürüsün. CHP’nin halktan yana sözleri, yığınları tekellerin kuyruğuna daha iyi takmaktan başka bir işlev görmez. Kıbrıs’ın işgalinde de öyle oldu.

Kıbrıs’ın işgalini Ecevit şöyle duyuruyordu.

“... Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Kıbrıs’a indirme ve çıkarma hareketi başlamış bulunuyor. Allah milletimize ve bütün Kıbrıslılara, insanlara hayırlı etsin. Bu şekilde insanlığa ve barışa büyük hizmette bulunacağımıza inanıyoruz.

“... Türkiye’nin Kıbrıs’ta barış, kardeşlik ve özgürlük için giriştiği harekât...

“... Kıbrıs’ı istila için, değil...”

Kıbrıslılara ise şöyle sesleniyordu.

“... Biz oraya sizinle dövüşmek için değil, sizin ızdırabınızı dindirmek için geldik.”

Ecevit “barış”, “kardeşlik”, “özgürlük”, “insanlık” gibi büyük sözleri bol keseden harcadı. Ama Kıbrıs’a “ızdırıp” götürdü. “İnsanlığın” küçük bir azınlığın ve savaş kışkırtıcılığına “hizmette bulundu”. 20. yüzyılın üçüncü çeyreğinde, tekelci kapitalizmin egemenliğinde bir Türkiye’de CHP yapılı bir hükümetten başkaca bir sonuç doğamazdı. Ecevit’in “güzel” sözleri ise, Kıbrıs’ın işgalinin tekellerin yayılmacı çıkarlarıyla bağını gizleyen demagojiler olmaktan öteye gidemedi.

Türkiye’nin 1970’lerdeki toplumsal ekonomik yapısı, Ecevit’in bütün “güzel” sözlerine karşın, Kıbrıs olaylarının niteliğini çoktan belirliyordu. Daha işgal öncesinde Türkiye’yi Marksist–Leninist bir gözle doğru değerlendiremeyenler, işgali de gerçek yüzüyle değil, Ecevit’in yalan sözüyle anladılar.

KÜÇÜCÜK ADA MASALI

Deniyor ki, “Türkiye finans kapitali Kıbrıs gibi küçük bir adayı işgal etmek için neden milyonlar harcansın?”

Bu soru, finans kapital olgusunu doğru anlamamaktan, ya da küçük burjuva konumlar nedeniyle anlamaya yanaşmamaktan doğuyor.

Kautski’nin emperyalizm anlayışım sergilerken Lenin şöyle diyor:

“Emperyalizmin karakteristik yanı tam da odur ki *yalnızca* tarımsal alanları *değil*, ileri düzeyde endüstrileşmiş bölgeleri de (...) ilhak etmeye çabalar, çünkü 1) dünyanın zaten paylaşılmış olduğu gerçeği, *yeniden paylaşım* tasarlayanları, *her türlü* toprak parçasına uzanmaya zorunlu kılar, 2) emperyalizmin temel bir özelliği, hegemonya için, yani, doğrudan kendilerine olmaktan çok, karşı tarafı za-

⁸ R. Yürükoğlu, “Ulusal Burjuvazi Nedir?”, *İşçinin Sesi*, sayı: 113–114.

yıflatmak ve onun hegemonyasını kırmak için toprak ele geçirmeye çabalayan büyük güçler arasındaki rekabettir.”⁹

Yine Lenin, şöyle söylüyor:

“Finans kapital, yalnızca önceden bulunmuş hammadde kaynaklarıyla değil aynı zamanda potansiyel kaynaklarla da ilgilenir. Çünkü bugünkü teknik gelişme aşırı derecede hızlıdır ve bugün işe yaramaz olan toprak, eğer yeni yöntemler geliştirilirse (...) ve eğer büyük sermaye yatırılırsa yarın geliştirilebilir... Potansiyel hammadde kaynaklarını dikkate alarak ve bağımsız toprakların son kalıntıları ya da zaten paylaşılmış olan toprakların yeniden paylaşımı için verilen çetin savaşta geride kalmaktan korkarak, finans kapital, genci olarak olabilen en çok miktarda ve her yerde her türlü toprağı, her türlü yöntemle ele geçirmek için çabalar.”¹⁰

Lenin’in bu dedikleri, emperyalistleşmeye uğraşan Türkiye finans kapitali için de geçerlidir. Yani, *birincisi*, çoktan, hem de dev rakiplerce paylaşılmış, üstelik sosyalist sistemin “oldukça daralttığı” bir dünyada Türkiye finans kapitali olabilen en çok ve her türlü toprak parçasına iştahlanacaktır. Türkiye finans kapitalinin uzantısı KTFD yetkililerinin, “asıl zenginlikler güneyde” diye ağlaşmaları, Güney Kıbrıs’a da duyulan iştahın göstergesidir.

İkincisi, Türkiye finans kapitali, her tür toprağı iştahlanırken, yalnızca ortaya çıkarılmış kaynakları ve kısa erimli kârları değil, potansiyel kaynakları ve ileride vurulabilecek vurgunları da hesaba katacaktır. Örneğin, turizm işgal öncesinde Ada’nın önemli bir döviz kaynağıydı. Öte yandan Magosa’yı açık liman, Maraş’ı serbest bölge yapma gibi “olanaklar” da potansiyel kaynaklara örnek gösterebilir.

Üçüncüsü, Türkiye finans kapitalinin Kıbrıs’a barbar yöntemlerle el uzatması için yalnızca doğrudan kendi çıkarlarını düşünmesi de gerekmez. Aynı zamanda, rakiplerine karşı koz olarak kullanmak, onları zayıflatmak gibi “sorunlar” da vardır. Denктаş’ın ikide bir “bağımsız Türk devleti ilan etme” tehditleri, Kıbrıs’ın nasıl koz olarak kullanıldığının canlı göstergesidir. Sonra, rakibi Yunan finans kapitalin Ada’ya duyduğu “ilgiyi” önlemek de Türkiye finans kapitali için önemli bir “sorundur.”

Finans kapitalin özü Leninci açıdan kavranınca, görüyoruz ki, Türkiye finans kapitalinin Kıbrıs’ı işgal etmesi ve sömürgeleştirmesi için, hiç de hemen edineceği büyük kârları hesaplaması, küçük ada diye “işgale değmez” demesi gibi düşüncelere yer yoktur. Kaldı ki, finans kapital işgalden zararlı da çıkmış değildir. Buna ilerde değineceğiz.

AMERİKAN EMPERYALİZMİ VARKEN TÜRKİYE’NİN HADDİNE Mİ DÜŞMÜŞ

Deniyor ki, “Amerikan emperyalizmi vb. varken Türkiye’nin Ada’yı sömürgeleştirme olanağı yoktur”.

Lenin, *Emperyalizm* kitabında Belçika, Hollanda gibi devletlerden söz ederken şöyle diyor:

⁹ Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.22, s.268–269

¹⁰ Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.22, s.261.

“Bu küçük devletler sömürgelerini, çoğunlukla ellerinde tutabiliyorlarsa, bu yalnızca, büyük güçler, yağmanın paylaşılmasında bir anlaşmaya varmalarını engelleyen çıkar çatışmaları, sürtüşmelerle vb. çalkalandıkları içindir.”¹¹

Lenin’in bu sözleri, büyük emperyalist güçlerin varlığının hiç de küçük devletlerin sömürge edinme ve bunları elde tutmalarına engel olmadığını kanıtıyor. Tam tersine onlar var olduğu sürece, aralarında sürtüşmeler de var oluyor ve bu küçük devletlerin sömürgecilik yapmama olanak sağlıyor.

Kaldı ki, Türkiye finans kapitalinin Kuzey Kıbrıs’ı sömürgeleştirme “olanakları”, yalnızca büyük emperyalist ülkeler arası çelişkilerle değil, Amerikan emperyalizminin kendi iç çelişkileriyle de bağlıdır. *Hürriyet* gazetesinin, bazen Amerikan senatosu için, Türkiye’yi ve Yunanistan’ı tutanlar diye bir ayrımı oluyor. *Hürriyet* bunu ulusçuluk kışkırtacak, Türkiye ile Yunanistan halklarının arasını açacak biçimde veriyor. Bir gerçeği, kendi propaganda amaçlarına uygun olarak çarpık yansıtıyor.

Çarpıtılan gerçek şu: Amerikan emperyalizminin kendi içinde, çeşitli finans odakları arasındaki çelişkilerde, ABD’nin yıllar yılı çömezi Türkiye gibi bir çıbanbaşı oluşturuyor. Türkiye finans kapitalinin sömürgeleştirme çabaları, bu çelişkilerde de elverişli ortam bulabiliyor.

ÖZNEL DÜŞLERİ NESNEL GERÇEKLERİN ÖNÜNE KOYMAK

Bir önceki bölümde işgalin özünü gizleyen görüşlere değindik. Bu görüşler, gerçekte apaçık ortada olan durumları gizlemeye çalışıyorlar. Yani, sorun karmaşık bir durumu çözümlenemeye değil, küçük burjuva sınıfsal konumlardan bakıldığı için, net ve açık bir durumu arapsaçına döndürmektir.

Durumlar net ve açıktır. *Bir kez*, burjuva basın, daha işgal sırasında işin özünü açıkça, hiçbir yoruma yer vermeyecek biçimde duyurdu. *İkincisi*, işgalin üzerinden somut verilerle dolu 6 yıl geçti ki neyin ne olduğunu apaçık kanıtladı. Bunlara karşın, hala sömürgeleştirir, sömürgeleştiremez, ister, istemez diye direnmek, tam küçük burjuva öznel düşlerini nesnel gerçeklerin önüne koymaktır. Şimdi bu nesnel gerçeklere kısaca bakalım.

İŞGALİN ÖZÜNÜ BURJUVA BASINI BİLE AÇIKLADI

Yok, işgal Ecevit baştayken oldu, yok küçücük adadan ne beklenir vb. görüşler işgalin özünü gizlemeye çalışırken, burjuva basını işgalin amacını, beklenenleri vb. daha işgal sırasında açık seçik duyurdu.

İşgalden 18 gün sonra, Ali Gevgilili şöyle yazıyordu:

“... Ankara’nın Kıbrıs’taki etkinliği, Batı Avrupa, Sovyetler ve özellikle Orta Doğu ile olan dışsal ilişkilerinde ekonomik yararlarını arttırıcı yepyeni olanaklar yaratacaktır. Kıbrıs’ta olduğu gibi, anayurtta da bu olanaklar öncelikle *ekonomik*

¹¹ Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.22, s.259.

*gücü yükseltmek amacıyla kullanmak gerekiyor. ... Türkiye'nin dış kaynak olanakları, yeni statüsüyle büsbütün büyümektedir...*¹²

İzmir Ticaret Odası eski başkan Dünder Soyer ise sorunu daha da açık koyuyordu:

“... Bundan böyle Kıbrıs sorununu, siyasal, sosyal ve ekonomik yönleri ile bir bütün olarak ele almak ve böyle çözümlenmek gerekecektir... Artık Kıbrıs'ı, anavatanın bir coğrafi uzantısı olmaktan öte, kardeşlerimizin yaşadığı, ekonomik bakımdan geliştiği ve *bütünleştiği bir ekonomik ünitemiz* olarak da düşüneceğiz. Bu iki kardeş ekonomi arasında, *her ikisi içinde yararlı olacak etkili bir entegrasyonun sağlanması mümkün* olacaktır. ... Ada, gerekli çalışmalarla altyapı tesisleri sağlandığı takdirde Türk girişimcileri için *yeni bir yatırım alanı* olabilir. Kıbrıs'ın AET ile ilişkileri bu hususta bazı kolaylıklar sağlayacaktır.

“Anavatan ve yavru vatan iş adamlarının gerçekçi ve ilerici görüşlerinin birleştirilmesi, gerekli yatırım sermayelerinin sağlanması ve yatırım sahalarının tespiti bakımından yararlı olacaktır. ... Artık Kıbrıs ekonomisini, bu ekonominin bağlı bulunduğu siyasal özel şartlardan doğan farklılıklar dışında, anavatan ekonomisini bütünleyen bir parça olarak düşünmeliyiz. ... Kıbrıs barış harekâtı bir başlangıçtır. Bu harekât, ancak ve ancak, Ada'daki Türk toplumunun siyasal, sosyal ve ekonomik bütünleşmesi gereği gibi sağlandıktan sonra son bulacaktır.”¹³

Türkiye Sanayiciler ve İşadamları Derneği Başkanı Feyyaz Berker'in görüşü de şöyleydi:

“... Ekonomik açıdan kendi kendine yetecek bir Kıbrıs yaratma hazırlıklarına girdik. (...) Biz işadamları temsilcileri olarak, Kıbrıs'a kendine yetecek bir ekonomik güçlülük kazandırmak çabasındayız. Bu nedenle hazırlıklara başladık.”¹⁴

Burjuva basınından daha çok örnek sıralanabilir. Ama verilen örnekler bile işin özünü açık seçik koymaya yetiyor. Açıkça entegrasyondan, yeni yatırım alan olmasından, Kıbrıs'ın AET ile ilişkilerinden yararlanılacağından, iş adamlarının ekonomik işgale nasıl hazırlandıklarından söz ediliyor: Burjuva basınının böyle kendi ağzıyla söylediklerini, “sosyalist” görünümlü küçük burjuva basını gizlemeye çalıştı.

‘YAVRU VATAN’A UZANAN YARDIM(!) ELİ

Kıbrıs'a önce “ordumuz” (!), hemen ardından da “işadamlarımız” çıkartma yaptı. Bundan sonra olanları biz yalnızca verisel olarak sıralayacağız.

Kıbrıs'ın resmi para birimi olan Kıbrıs lirası kaldırıldı, yerine TL *resmi para birimi olarak kabul edildi!*

İşgalin ardından, 30 kusur resmi ve özel kuruluş Kuzey Kıbrıs'a “hizmet” götürdü.¹⁵

KTFD postası Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlandı Kuzey Kıbrıs'a gidecek postanın altına Mersin10/ Türkiye yazmak gerekir.

KTFD'ne telefon–teleks bağlantısı Türkiye üzerindedir.

¹² Ali Gevgilili, *Milliyet*, 8.8.1974.

¹³ *Milliyet*, 8 Ağustos, 1974.

¹⁴ *Milliyet*, 4 Ağustos 1974.

¹⁵ Kemal Savcı, *Özgürlüğün Zaferi Kıbrıs*, s.196.

KTFD deniz taşımacılığına Denizcilik Bankası el attı. Kuzey Kıbrıs Hava Yolları THY’den kiraladığı uçakları kullanıyor.

TC Ziraat Bankası, KTFD *Merkez Bankası* olarak ilan edildi. TC’nin tüm bankaları KTFD’nde şubeler açtılar.

İşgalden sonra bankalardaki Kıbrıs liralara el kondu. Bunlar TL olarak geri ödendi. (Kıbrıs lirası İngiliz sterlininden de daha değerli bir dövizdir!)

KTFD’ndeki KİT’lere Türkiye de ortaktır. Yönetim mekanizması Türkiye’nin elindedir. Üstelik “Türkiye’den ve Kıbrıs’tan özel sektör temsilcileri KİT’ler içine doldurulmuş, bu kişiler işlerine gelmeyen alanları atıl halde bırakmaktan çekinmemişlerdir”¹⁶

Türkiye Turizm Bankası genel müdürü, Kıbrıs Türk Turizm İşletmeleri’nin idare meclisi başkanıdır.

Tüm bu “hizmet” götüren kuruluşlar, üstelik Kuzey Kıbrıs’ta vergi ödemeye yanaşmazlar. 1979’da açıklanan listelerde, vergi ödemeyenler arasında, İş Bankası, Aksigorta A.Ş. Denizcilik Bankası Nakliyat, Ziraat Bankası gibi “tanıdık” adlar vardır.

1975’de kurulan K.T Sanayi İşletmeleri Holding Ltd. Şirketinin yarı sermayesi Türkiye’nin özel ve devlet kuruluşlarıdır. Bu şirketin 40 işletmesi vardır ve 1978 yılında 2 milyon TL kâr etmiştir. İşte bu iki milyonun yarısı, Türkiye finans kapitalinin ve onun devletinin başka bir halkın sömürsünden edindiği kârdır!

Kıbrıs’taki Türkiye yatırımlarına ilişkin olarak daha ayrıntılı kâr rakamları bulmak güçtür. Ancak yukarıda tüm sayılan “hizmetler”, “kâr” için değil de “yardım” için yapılacak değil ya! Türkiye’ye yapılan Amerikan “yardımlarına” karşı bağiranlar, neden Türkiye’nin Kuzey Kıbrıs’a yaptığı “Amerikan yardımlarına karşı da bağırıyorlar? Gerçek anti–emperyalizm, gerçek enternasyonalizm bunu da gerektirir. Her neyse. Örnekleri sürdürüelim.

Kıbrıs’ın %40’ı işgal edildi. İşgal bölgesinde milyarlarca liralık servete el kondu:

“... 1974 Ağustos’u sonrasında KTFD bölgesinde uçsuz bucaksız servetler kaldı.

“Yüzlerce fabrika, yüz binlerce dönüm narenciye bahçesi, binlerce turist yatağı içeren oteller, sulu tarıma elverişli yüz binlerce dönüm toprak, bir o kadar zeytin ağacı, terkedilmiş şehir ve köylerde milyonluk servetler. 3 liman ve 1 havaalanı...”¹⁷

Türkiye ile Kuzey Kıbrıs’ın biraz da “dış” (!) ticaret ilişkilerine bakalım.

“1974 öncesi Türkiye ile Kıbrıs’ın ticari ilişkilerine göz atarsak, Türkiye’nin Kıbrıs’a ihracatı:

“1972’de 626.000 KL, (23 milyon TL) 1973’de 1.44777KL (52 milyon TL) (Not: Bu dönemde, 1 KL 36 TL’dir)” (*Yeni Ortam*, 17.11.1974).

¹⁶ *Kıbrıs ve Gençlik*, sayı 2, 17.3.1977.

¹⁷ *Kıbrıs ve Gençlik*, sayı 2, 17.3.1977.

1974 sonrasında, Türkiye'nin işgaliyle birlikte giderek, KTFD'nin Türkiye'yle ticareti kat kat arttı.

(I)	
Yıl	KTFD'nin Türkiye'den İthalatı(TL)
1975	
1976	500.120.496
1977	585.528.588
1978	823.901.081
1979	1.446.000.000
Veriler, KTFD, 1978 yılı ithalat ve ihracat istatistiklerinden alınmıştır. 1979 için ise KTFD'nin haftalık enformasyon bülteni Kuzey Kıbrıs'tan alınmıştır.	

(II)	
Yıl	KTFD'nin Türkiye'ye İhracatının Toplam İhracatına Oranı
1975	%42.5
1976	%38.4
1977 (Nisan)	%31.1
1978 (Nisan)	%25.7
1979 (Nisan)	%13.0
Bu veriler Kuzey Kıbrıs'tan alınmıştır.	

Yani, işgal sonrasında Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs'a ihracatı, 1977'de 1973'dekinin 10 katı, 1979'da ise 30 katıdır. KTFD'nin Türkiye'ye ihracatı ise oran olarak giderek azalan bir eğri izliyor, çünkü Türkiye yasaklıyor. Vehbi Koç bunu şöyle açıklıyor(!):

“KTFD sermaye sınıfı Avrupa ve İngiltere'deki Türk işçilerinin dövizlerine el atıyor. Bu dövizlerle satın alınan Avrupa mallarını dönüp KTFD pazarlarından Türkiye'ye satıyor.”¹⁸

Tüm veriler, Türkiye finans kapitalinin Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirdiğini somut olarak kanıtıyor. Türkiye finans kapitalistlerinin küstah tavrı da bunun kanıtıdır. İt ite, itkuyruğuna...

KUZEY KIBRIS'IN DURUMU

Yürükoğlu yoldaş, Kuzey Kıbrıs'a ilişkin şöyle yazmıştı.

“Oradaki göstermelik hükümetin varlığına bakarak, “Türk kesimi'ne Türkiye'nin yarı-sömürgesi diyebiliriz. Ama bu büyük ölçüde uluslararası ortam nedeniyle böyledir. Yoksa işgal bölgesinin ekonomisi büyük ölçüde Türkiye'ye sıkıca bağlanmıştır.”¹⁹

Gerçekten de, Kuzey Kıbrıs, uluslararası koşullar yüzünden Türkiye doğrudan sınırlarına katamadığı için, Türkiye'nin yarı-sömürge görünümlü bir sömürgesi durumundadır. Görünüşte

¹⁸ *Bağımsızlık Yolu*, Aralık 1979.

¹⁹ R. Yürükoğlu, “Toplumsal Gelişmeler ve Savaşımızın Anlamı”, *İşçinin Sesi*, sayı 121.

federe bir devletin hükümeti olan Kıbrıs Türk yönetimi, Türkiye’nin bir valiliği gibi işlev görüyor. Ada’nın Türk kesimi, ekonomik, siyasal her yönden Rum kesiminden çok Türkiye’ye bağlanmış durumdadır.

Türkiye Kuzey Kıbrıs’ı işgal ettikten sonra, kendi döviz darboğazına takılmadan, orayı “rahatça” sömürebilmek, Kuzey Kıbrıs ekonomisini güneyden koparıp kendine bağlayabilmek için TL’yi birim olarak koydu. KİT’leriyle, bankalarıyla gitti oturdu. Kuzey ekonomisini dış dünyadan kopardı, tümüyle kendine bağladı.

Bir yandan, işgal edilmiş, öte yandan ekonomisi para birimiyle bile dışa bağlanmış bir toprak parçasında, siyasal bağımsızlıktan söz etmek gülünçtür. KTFD yöneticileri de zaten yaşamları boyunca sömürge valisi olmak için “çetin bir savaş” vermiş, “deneyimli” kadrolardır.

Bu kadrolarla birlikte Türkiye, Kuzey Kıbrıs’ta istediğini yapıyor, yaptırıyor. Müdür atamadan, her türlü karar almaya kadar, suyun başını tutmuş.

Bunun en canlı örneği, ithalat ihracat sınırlamalarıdır. Türkiye, KTFD’nin belli malları dışardan almasını Denктаş yönetimi eliyle yasaklattı. Belli malların ise KTFD’den ithalatın’ kendisi yasakladı. Yani, Kuzey Kıbrıs’ı, hem pazar hem sağlıklı döviz geçisi durumuna soktu. Kuzey Kıbrıs’ı, hem Türkiye’nin işine gelen malları yalnız Türkiye’den alacaktı, hem de kendisi bazı malları dışarı satıp döviz kazanacaktı. Bu arada Türkiye’nin yatırımlarına kar da sağlayacaktı!

Kıbrıs Türk burjuvazisine gelince, o da yıllarca Türkiye diye haykırırken, Kıbrıslı Türkleri Rumlara karşı kışkırtırken, bunu “Türklük” aşkıyla yapmıyordu. Güçlü rakibi Rum burjuvazisine karşı kendine özgü bir bölgeye sahip olmak ve Türkiye’yle “alış-veriş”, “iş” yaparak güçlenmek istiyordu.

Türkiye kapılarını kapayınca, Kıbrıs Türk burjuvazinin önemli bir kesimi buna içerledi. Kıbrıs Türk Ticaret Odası’nın 18 Ekim 1978 tarihli basın bildirisinde şöyle deniyor:

“TC’den KTFD’ye nasıl ki her akla gelen emtia serbestçe ithal edilebilirken TC’nin mevcut protokole tamamen ters, KTFD’den TC’ye yalnız 100 küsür mamulün girmesine izin vermesini de bir türlü anlamıyoruz. Ortak Pazar’ın, yani bir İngiliz, bir Alman, bir Fransız, bir İtalya’nın TC’ye tanıdığı ticari hakları nasıl olur da TC bize tanımaz. Bunu da anlayamıyoruz. Herhangi bir TC vatan-daşı veya kuruluşu KTFD’de her türlü işi yapar, banka açar; ihalelere katılır, dilediği herhangi bir ticari faaliyette bulunur da, zavallı bir adalı KTFD vatandaşı, bunların hiçbirini TC’de yapamaz. Bunu da anlayamıyoruz.

“Bize birisi sus, sen kim oluyorsun demeye kalkmasın. Çünkü senelerce baskı görmüş Kıbrıs Türkü, mutlu Barış Harekâtı’nın hedeflerinden ikincisini de tatmak ister. Ekonomik özgürlüğünü ister.”

Bu aynı zamanda IMF’lerin, AET’lerin Türkiye’ye yaptığı dayatmaları, bin beteriyle Türkiye’nin de Kuzey Kıbrıs’a uyguladığının kanıtıdır. Türkiye’de IMF’lere, AET’lere karşı bağiranlar, biraz da “yerli” IMF’leri, AET’leri görsünler. Yoksa anti-emperyalizm kılıfı altında, büyük ortaklarıyla olan çelişkilerinde “kendi finans kapitalimiz”in yanında saf tutmuş olunur!

Kuzey Kıbrıs’a dönelim. KTFD Bakanlar Kurulu, 26 Temmuz 79 tarihli resmi gazetede bir “Emirname” yayınladı. Bu emirnameye göre 108 çeşit malın TC dışından ithali yasaklandı. Ya-

saklanan mallar arasında “bazı yiyecek maddeleri, motorlu araçlar, alkollü içkiler, ilaç, elektrikli ev eşyaları, bulunuyor.”²⁰

Bu, halk arasında geniş tepki yarattı. CTP’nin gayri resmi haftalık yayını *Yeni Düzen* gazetesi, bu konuda şöyle diyordu:

“Bu ‘emirname’ doğrudan Kuzey Kıbrıs’ın bir vilayet olmasını öngörmektedir. Kıbrıs’ın taksimini amaçlamaktadır.

“Oysa bu emirnamenin dış telkinlerle kaleme alındığı, Kuzey Kıbrıs’ın taksimini amaçladığı ve bir vali tarafından yönetilmek istendiği Güney Kıbrıs’la ticari ilişkileri yasakladığı ve Kıbrıs’ın bütünlüğü ile bağdaşmadığı ortaya çıkmıştır.

“Bu durumda kararın neden alındığı kesinlik kazanıyor. Karar, *Türkiye yetkili makamlarınca* yapılan telkinler üzerine alınmıştır. Bir yandan Türkiye ile bütünleşme politikasının bir parçası olarak Kıbrıs Türk ekonomisinin Türkiye ekonomisi ile bağlaşmasını...”²¹ (abç)

Söz konusu emirname, Nisan 1980’de değiştirildi. Küçük bir ödün ile 108 madde 15’e indirildi! Ama bu kalan 15, en can alıcıları oldu. Yani, Koçların, MESS patronlarının ürettiği önemli malları hala KTFD dışardan ithal edemiyor: “Türkiye menşeli olmayan motorlu araçlar, buzdolapları, çamaşır makineleri, kristal avizeler, halılar ...”²² diye gidiyor.

O Koç’lar ki, o MESS patronları ki işçi sınıfımızın, Türk–Kürt emekçilerinin baş düşmanıdır, onlar Kuzey Kıbrıs’ın işgalinin ve sömürgeleştirilmesinin de sorumlularıdır. İşçi sınıfımız Kuzey Kıbrıs’taki işgale karşı da savaşımı yükseltmelidir. Sınıf düşmanlarından bunun da hesabını sormalıdır. Kuzey Kıbrıs halkının yanında daha aktif yer almalıdır.

²⁰ *Kuzey Kıbrıs*, 2.7.1979.

²¹ *Yeni Düzen*, 5 Temmuz 1979.

²² *Rapor*, 5 Nisan 1980.

V. KIBRIS SORUNU—HAKLAR, ÖNERİLER, GÖREVLER

KIBRIS'IN ULUSAL BİLEŞİMİ

Kıbrıs'ta yaşayan iki toplumdan büyük çoğunluğunu oluşturan Rumların, Yunanistan'la eskiye dayanan bir ulusal akrabalığı vardır. Ancak aradan geçen zaman içinde, Kıbrıslı Rumlar bir ulus oluşturmuşlardır. Ada ekonomisini Yunanistan'dan ayrı olarak bütünlemişlerdir. Bu süreç ayrı bir toprak üzerinde yaşanmış ve sonucunda dil, kültür, psikolojik yapıda da Yunanlılardan farklı özellikler çıkmıştır.

Bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti kurulduktan sonra enosis isteminin yavaştan geri kayması bu olgunun bir göstergesidir. İngiliz sömürgeciliğine karşı savaşta, enosis belgisi, giderek Yunanistan'dan destek alma anlamı kazanmaya başlamıştı. Kıbrıs Rum ulusal hareketinin başarısıyla ise geri plana itilmiştir. Bu durum Yunanistan'ı telaşlandırmış ve Eoka'nın yeniden kurulması, Samson darbesi gibi girişimlere yol açmıştır.

Bugün Kıbrıs Rumları, ayrı bir ulustur. İspanya ve Portekiz'le Latin Amerika ulusları arasında, İngiltere, Amerika, Kanada vb. arasında nasıl eski ulusal akrabalıklar vardır, Kıbrıs Rumlarıyla Yunanlılar arasında da vardır.

Kıbrıslı Türklere gelince; 1950'ler öncesinde Kıbrıslı Türkler, ulusal azınlık idi. Ada'da dağınık oturuyorlardı. Rum toplumu içinde hızla özümseyiyorlardı.

1950'lerde enosis belgisi altında anti-sömürgeci "savaşın başlamasıyla durumlar değişti. Kompradorluk kapma peşinde olan cılız Türk burjuvazi bir yandan, Ada da gözü olan ve Yunanistan'a gideceğinden telaşa kapılan Türkiye öte yandan, Türkler arasında ulusçuluğu körüklemeye başladılar. Türkiye ordusunun doğrudan desteğiyle Türkiye'de askeri kamplarda mücahitler eğitildi. "Türkten Türke" gibi zoraki kampanyalar açıldı. Rumlara karşı düşmanlık aşılanmaya başlandı.

Anti-sömürgeci savaşta, kışkırtılan Türk ulusçuluğu gerici bir işlev gördü. Rum ulusçuluğu ise anti-emperyalist bir öz taşıdı. Yine de, burjuva ulusçu olduğu için, ilerici işlev görürken bile ezici yönleri oldu ve gerici Türk ulusçuluğunu azdırıcı etki yaptı.

Bağımsızlıktan sonra Ada'da kapitalizmin gelişmesi hızlandı. Türk burjuvazisinin kendinden çok daha güçlü Rum burjuvazisiyle rekabeti de arttı. Bir yandan Ada'daki Türk-Rum burjuvaları arasındaki çekişme, öte yandan Türkiye ve Yunanistan'ın kendi sömürgeci çıkarları doğrultusundaki bölücü girişimleri sonucunda ulusal sorun iyice alevlendirildi.

Bağımsızlık sonrasında Türk ulusçuluğu açıkça ayrı bölge hedefine doğru kışkırtıldı. Bu arada Türkiye ve Kıbrıs'ta Türkler, "ya taksim ya ölüm" mitingleri düzenlediler. Derken Kıbrıs Türk yönetimi kuruldu. Merkezi devletin varlığını hiçe sayan kararlar almaya başladı. Yavaştan Türklerin yerleşimi yoğunlaştırıldı. 1974 sonrasında ise önce otonom bölge, sonra KTFD ilan edildi.

Yani, Kıbrıslı Türkler bir ulusal azınlık iken, Ada'daki kapitalist gelişmenin temeli üzerinde gerçekleşen karışık kışkırtmalarla uluslaşma sürecine çekildiler. Özellikle 1974'den bu yana Türkiye ekonomik, toplumsal, siyasal, kültürel her yoldan Kıbrıs Türklerinin uluslaşma sürecini kökünden etkilemeye, işgal ordusuna dayanarak onları zorla özümsemeye çalışıyor.

Kıbrıs Türk kesiminde, sömürgeleşme ile uluslaşma birlikte yükseliyor. Türkiye finans kapitalinin, kendi sınıfsal doğası gereği Kıbrıs Türklerini gönüllü olarak değil, zorla, sömürgeleş-tirmek için özümsemeye çalışması, kuşkusuz ki, Kıbrıs Türk insanında yıllardır işlenen "anava-tan Türkiye" düşlerini kıran, ayrı uluslaşma bilincini körükleyen bir etken oluyor.

YAŞASIN PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ

Kışkırtılarak, sömürgecilik amacıyla vb, uyandırılmış, alevlendirilmiş de olsa bir ulusal soru-nun emekçileri, işçileri bölmemesi için, en demokratik çözümü savunmak gerekir. Yoksa kış-kırtanların amacına hizmet edilir.

Bu açıdan, Kıbrıs'a ilişkin olarak ilk vurgulanması gereken, Rumların da Türklerin de özgür-ce kendi yazgılarını belirleme hakkına sahip olduklarıdır.

Kıbrıslı Rumların ayrı bir ulus olduğunu söyledik. Yine de, isterlerse Yunanistan'a katılma, yani "enosis" hakları vardır.

TKP yayınlarında sık sık enosise karşı sözlere rastlanır ama bunun bir hak olduğu yazılmaz. Bu hakkı tanımadan enosise karşı konuşmak, Türk ulusçuluğudur. Enosise karşı olunabilir, ama bu, bir hakkın belirli bir yönde kullanılmasına karşı fikirde olmaktan öteye gidemez. Hak yok edilemez. Menşevikler ulusal sorunda "hak" sözünü hep unuturlar!

Kıbrıslı Türklerin haklarına gelince; Onların da kendi yazgılarını belirleme hakkı vardır. Evet, bugün Türk kesiminde bir referandum yapılırsa, büyük bir olasılıkla, hala çoğunluğun gö-rüşü Türkiye'ye katılma yönünde olabilir. Ama bunu demekle iş bitmiyor.

Bir kez, demokratik bir referandum bugün yapılamaz, yapılabilmesi için işgalin kesinlikle kaldırılması gerekir. İkincisi, nasılsa Ada'da Türklerin de hakları tanınmadan, demokratik bir birlik kurulamaz. Bu nedenle, her durumda hakların savunulması zorunludur. Üçüncüsü, Kıbrıs Türk halkı Türkiye'ye ilişkin düşünce biçimlenmesini başta Türkiye burjuvazisi olmak üzere, genel olarak emperyalizmin ve Rum burjuvazisinin bölücü, her biri kendi çıkarı yönünde çeken tutumların etkisi altında edinmiştir. Ve işgalden bu yana Kıbrıs Türk halkı her gün daha çok düş kırıklığına uğradı, uğruyor

Kıbrıs Türkleri soyut bir "anavatan" propagandasının etkisindeydiler. Oysa 6 yıldır Türki-ye'yi somut tanıdılar. "Türk ordusu" diye yüceltiler, karşılarında işgal ordusu buldular. "Ana-vatan" dediler, eli sopalı bir sömürgeci ile karşılaştılar. "Yavru vatan" sözlerinin "sömürge" anlamını taşıdığını her geçen gün daha iyi anlıyorlar.

Türkiye finans-kapitalinin "ulvi" amaçlar, yoktur. Onun amacı sömürge edinmektir. Kıbrıs Türkleri anlıyorlar ki yağmurdan kaçarken doluya tutuldular. Kendi "soydaşları"nın ezgisi, baskısı altına düştüler. Bu katı gerçek Kıbrıs Türk halkındaki bilinci değiştiriyor. Ve Kıbrıs Rum Halkıyla ilişkilerini yeniden gözden geçirmeye itiyor.

Kıbrıslı Rumların ve Türklerin kendi yazgılarını belirleme hakları vardır. Birincisi, bu hakla-rın kabul edilmesi Ada da güvenli, demokratik bir birliğin temel koşuludur. İkincisi, Ada halk-

larının bu hakları özgürce kullanabilmeleri için işgalin kalkması, bütün dış karışmaların durdurulması gereklidir. Özellikle sömürgeci Türkiye finans kapitalin, genel olarak da emperyalizme ve her tür burjuva ulusçuluğuna karşı savaş gereklidir.

Bu savaşın önümüze koyduğu görevler vardır. Bunların başına, emperyalizme ve burjuva ulusçuluğuna karşı bölgemizde proleter enternasyonalizmi bayrağını, hakların kardeşliği belgisini yükseltmek gelir. Bunun da çeşitli yönleri vardır.

1. İşgalci, sömürgeci ülkenin proletaryası olarak Türkiye proletaryası, Kıbrıs'ın işgaline karşı gür sesini, işgalci sömürgeci finans kapitale karşı devrim savaşımını yükseltmelidir. Türk ve Kürt emekçilerini her türlü ulusçu etkilere ve işgale karşı savaşlarda eğitmelidir.

2. Kıbrıs işçi sınıfı, Ada halklarının kendi yazgılarını belirleme hakkını güçlü bir biçimde savunmalı, her türlü burjuva ulusçuluğunun zararlı izlerini silmelidir. Sömürgeci Türkiye finans kapitalin karşı savaşta emekçilere öncülük ederken, aynı zamanda Türkiye'deki devrim savaşımına aktif destek vermelidir. Türkiye devrimci durum yaşıyor. Türkiye'de sosyalizme açılan ileri demokratik halk devriminin utkusu, yalnızca Kıbrıs'tan işgalcilerin kovmada değil, bölgemizde emperyalizme ve savaşa kışkırtıcılığına karşı da önemli bir adımı olacaktır.

3. Bu görevler arasında, işgalci ülke işçi sınıfı ve halkı ile işgal edilen bölgedeki işçiler, emekçiler arasındaki devrimci dayanışma özel bir yer tutar. Genel çıkar birliğinin yanı sıra, onlar arasında, işgalcilere karşı savaşta doğrudan, somut, özel hedef birliği vardır. İşgale karşı savaşın başarısı, en başta onların devrimci savaş birliğinden geçer. Bunun için; Türkiye ve Kuzey Kıbrıs proletaryası arasında sıkı örgütsel bağlar, ilişkiler! Sömürgeci ve işgalci Türkiye finans kapitalin, onun Kuzey Kıbrıs'taki uzantılarına karşı devrimci savaşta yalnız sözde dayanışma değil, sıkı eşgüdüm!

I. Dünya Savaşı'nda Polonya Alman işgali altında kalınca, işgalin sonucu belli olana dek Polonyalı komünistler Bolşeviklerle aynı örgütsel çatı altında kaldılar. Ama aynı zamanda Alman Komünist hareketiyle de bağlandılar.

Polonya'nın durumu 1916 sonunda, Almanya'nın ve Avusturya Macaristan'ın ortak garantörlüğü altında bir anayasal monarşi olarak sonuca bağlandı. Ama Polonyalı komünistler Bolşeviklerden hepten kopamadılar. Rusya'da devrimci durum yükseliyordu. Devrimci savaşa katıldılar. Şanlı Ekim Devrimi'nin utkusu için savaştılar. Bu büyük devrimcilerden Dzerjinski, genç Sovyet Devleti'nin kuruluşunda aldığı görevlerle de unutulmaz!

Proletarya enternasyonalizmi, işçilerin devrim için uluslararası dayanışmasıdır. Burjuva uluslararası dayanışmasıdır. Burjuva ulusçuluğunun, sömürgeciliğin açtığı tüm bölücü yaraların ilacıdır. Kıbrıs'ta açılan yarayı da saracak olan proleter enternasyonalizmi temelinde işçilerin, onların önderliğinde tüm emekçilerin emperyalizme ve yerel gericiliğe karşı ortak devrimci savaşdır.

Kahrolsun işgalci, sömürgeci Türkiye finans kapitali!

Kahrolsun emperyalizm!

Yaşasın proleter enternasyonalizmi!

Yaşasın devrim!